

## IN DIE DAGEN.....

In die dagen moet Sara toch wel even lachen om die God. Het valt ook niet altijd mee om de Levende, de Onnoembare serieus te nemen. En Sara kon ook niet weten dat haar zwangerschap de eerste zou zijn in een lange rij van wonderbaarlijke en onmogelijke zwangerschappen en geboorten tot en met die van Johannes de Doper en Jezus van Nazareth. Je vraagt je af: is een gewone geboorte al niet een geweldig wonder? Nou, zouden de schrijvers van die verhalen antwoorden, maar het gaat hier wel om heel bijzondere geboorten: hier is er sprake van mensen die het aanschijn van de aarde gaan vernieuwen. Zij komen bevrijding brengen, vrede stichten, visioenen openen naar een nieuw land. En zo onwaarschijnlijk als het verhaal is van hun komst in de wereld, zo onwaarschijnlijk en onmogelijk is ook de boodschap van bevrijding en vrede die ze gaan verkondigen.

In die dagen trokken Maria en Jozef naar Bethlehem. Lucas vertelt het in zijn evangelie heel precies: het was in die dagen dat Augustus keizer was en Quirinius landvoogd. De reis van Maria en Jozef en de geboorte van Jezus krijgen zo een plaats in de wereldgeschiedenis. Maar een bescheiden plaats. Augustus wordt door de grote dichter Vergilius geëerd met de titel 'zoon van god'; daarbij vergeleken stelt die kleine Jezus niet veel voor, ook al zingen de engelen nog zo hard over een redder en een Messias. Is er, behalve dat groepje herders nog wel iemand die weet heeft of wil hebben van wat daar gebeurt in die uithoek van het Romeinse Rijk? Want het is niet in Rome, zelfs niet in Jeruzalem, maar in Bethlehem, en waarschijnlijk ook nog een beetje daarbuiten. Lucas had de tegenstelling nauwelijks duidelijker in beeld kunnen brengen. Hier gaat dus opnieuw werkelijkheid worden wat Maria heeft uitgezongen in haar 'Magnificat': machthebbers raken ontgoocheld, vernederden krijgen een waardige plaats. Het is nog niet zover en eigenlijk wijst ook niets er op, dat het ooit zo ver zal komen. Maar het zal geschieden. Je voelt het aankomen. De Schrift krijgt er niet genoeg van om teksten in deze trant in alle toonaarden te zingen, alle eeuwen door, want het gebeurt telkens weer. Nieuwe aarde begint ergens onopvallend in het klein, waar het kansloos lijkt, maar met een onweerstaanbare hardnekkigheid. En dat wordt steeds bezongen als een groot wonder en een enorm feest. Want dat moet gevierd worden.

Toch is het niet alleen feest en wonder. Voordat er sprake is van recht en vrede en van een nieuw land, is er een lange en moeizame weg te gaan. Ook in het verhaal van kerstmis horen we niet alleen stemmen van vreugde, maar is het ook duidelijk dat Maria en Jozef een barre tocht moeten ondernemen. In de volksvertellingen en liederen wordt dat in beeld gebracht met bittere kou, rijm op de daken en een flink pak sneeuw. Lucas brengt die ondertoon van pijn iets geraffineerder ter sprake. Hij verwijst naar het Jezus' lijden door te vertellen dat het kind wordt gewikkeld in doeken. Jezus zal in het evangelie van Lucas nog een keer in doeken worden gewikkeld: dat is als hij van het kruis wordt genomen en in het graf wordt gelegd (Lucas 23,53). De geboorte van Jezus wordt door Lucas onmiddellijk gekoppeld aan zijn kruisdood. Dat we ook maar goed weten wat dit kind te wachten staat.

Wat gebeurde in die dagen, gebeurt dat ook in onze dagen? Ik denk dat Lucas zou zeggen: maar natuurlijk; ik heb juist mijn uiterste best gedaan om duidelijk te maken dat dit verhaal een verhaal van is van alle dagen en alle tijden. Hij zou waarschijnlijk ook onmiddellijk toegeven, dat het in die eerste kerstnacht zó zeker niet is gebeurd. Maar de kern van het verhaal zit hem ook niet in een stal en een kribbe, en ook niet zozeer in engelengezang en

herders. Dat is het passende decor van een gebeurtenis die sowieso met geen pen te beschrijven is, omdat het dwars ingaat tegen elk gevoel voor werkelijkheid.

Maar onze dagen? Mogen deze verhalen ook nu klinken, nu er wellicht over ons land en over de westerse wereld een deken van somberheid ligt. We wonen weliswaar in een van de rijkste landen van de wereld, maar het inleveren doet toch ook pijn. Worden de lasten trouwens wel eerlijk verdeeld? Krijgen jongeren nog een baan of een huis? Hoe zo recht doen? Zal dat wel ooit gebeuren? Het broeit in de wereld. Nog steeds die machthebbers; nog steeds het geld dat heerst; nog steeds die volkeren die elkaar al zolang naar het leven staan dat ze niet eens weer weten wie er destijds begonnen is. Nog steeds die culturen die elkaar niet begrijpen; mensen die zich bedreigd voelen, zich onveilig weten; mensen op de vlucht voor elkaar, overal wel ergens. Het valt niet mee om, als je gewoon maar de krant leest of naar het journaal kijkt, het verhaal van kerstmis serieus te nemen. Misschien doen we het, net als Sara, liever af met een welwillende glimlach.

Dat is de werkelijkheid waarin het kerstverhaal klinkt. En ik zou willen dat het overtuiging klinkt. Want het is een onwaarschijnlijk, maar krachtig verhaal. Een sterk verhaal, in alle betekenissen van het woord. Want het is waar, wij zien wat gebeurt, en soms weten we er geen raad mee. Maar het verhaal dat wij voor ogen hebben, gaat dwars tegen die werkelijkheid in. Daarom koesteren we de grote namen van mensen die geschiedenis hebben gemaakt en die een glimp lieten zien van dat visioen. En ook van gewone, bijna onzichtbare mensen, die goed doen, recht doen, vrede maken, er zijn. Die bijvoorbeeld morgen van dit huis een open huis maken; of die zich bekommeren om asielzoekers die het land uit moeten en niemand weet waarheen; die niet wikken en wegen of hun aanwezigheid hier wel terecht of gewenst is, maar die gewoon zien, dat dit niet goed is, dat mensen dit elkaar niet aan kunnen doen. Er zijn zoveel voorbeelden van mensen die opstaan, die doen wat moet gedaan. Bij monde van Jesaia zegt de Levende daarover: ja, dat zijn mijn mensen.

Maar het komt niet vanzelf. Zo gaat dat in de oude verhalen ook niet. Lucas vertelt, dat er engelen zijn die oproepen, uitnodigen, uitdagen: Elisabeth, Zacharias, Maria, Josef, de herders, allemaal krijgen ze hetzelfde te horen: je moet opstaan, er staat iets te gebeuren en jij gaat dat laten gebeuren. En de reactie van mensen, tot op de dag van vandaag, is er een van schrik. Alsof het onmogelijke wordt gevraagd. Elisabeth en Zacharias vinden zichzelf te oud, net als ooit Sara en Abraham; Maria is weer te jong. Zo is er altijd wat. Ook dat is het verhaal van eeuwen. Maar de boodschap van de engel is: vrees niet, laat je niet afschrikken, laat je niet weerhouden, door niets en niemand. Laat je niet ontmoedigen, maar uitdagen.

Want het zou mooi zijn, als er nog steeds mensen opstaan, als nieuw geboren, die de nachten en de machten weerstaan, die beginnen te gaan, misschien al voor de zoveelste keer; die de moed hebben zich aan te sluiten bij al die namen van ooit, van in die dagen en van in die dagen tot in onze dagen. En als wij, opnieuw, nog steeds, zulke mensen zouden kunnen zijn. En elkaar inspireren om zulke mensen te zijn. Want dat is wat het kerstverhaal bij ons teweeg wil brengen. Dat we ons gelukkig weten met een prachtig visioen, het in alle toonaarden uitzingen en het plek geven in ons leven en het ook gaan doen met hart en ziel. Het is een verhaal waar je 'u' tegen zegt en waarvoor je gaat opstaan. Laten we dat dan ook maar gewoon doen.

Gerard Swüste

Gelezen        uit Genesis 18  
                  uit Jesaia 51  
                  uit Lucas 2